

DE NOOT

Kristien Houthuys

DE NOOT

De verhalen in dit boek zijn gedeeltelijk gebaseerd op
waargebeurde feiten, met wijzigingen en toevoegingen
voor het dramatische effect.

Eerste druk: april 2024

Auteur: Kristien Houthuys

Coverontwerp: Kristien Houthuys

ISBN: 9789403738857

© Kristien Houthuys, 2024

Uitgegeven via [Mijnbestseller.nl](https://mijnbestseller.nl)

INHOUD

DE NOOT	7
DWALENDE HOOS	15
HET LAATSTE UUR.....	34
ONTSPoord	42
OVER SPIEGELS	79
PRAATJES	97
DE LEZING	105
BRIEF AAN LOU.....	119

DE NOOT

Op 9 oktober 1975 was zuster Zeralda net zo principieel als anders. Al sinds haar kindertijd gaf ze alle overleden dieren uit de tuin een christelijke begrafenis, inclusief een kruis op hun graf. Dat deed ze door twee stevige takken van de notenboom met touwtjes dwars over elkaar te binden. Zelfs ongedierte als ratten kregen een begrafenis. Niet omdat ze van die dieren hield, maar omdat alle schepselen gelijk waren voor God. Uitzonderingen waren uit den boze. Zoals ook vandaag. Slecht nieuws brengen was niet prettig, maar soms een noodzakelijk kwaad. Ze moest principieel blijven en vooral geen uitzondering maken. Zelfs wanneer het een vervelende klus was. De heer Franciscus was immers een aangenaam man. Verstandig ook. Hoe moest ze het aanleggen? Misschien kon ze maar beter ronduit zeggen waar het op stond. Haar knokige hand trilde als een espenblad. Ze wreef over haar smalle zilveren wenkbrauwen en ademende diep in en uit. Nu moest ze haar masker opzetten. Een muur optrekken. Principieel zijn. Als er een eigenschap was waar zuster Zeralda in uitblonk, dan was het wel zelfbeheersing. Uit haar gezichtsuitdrukking kon niemand afleiden of ze iets oervervelend, beangstigend of net prettig vond. Haar dunne lippen verrieden geen enkele emotie en haar diepliggende blauwe ogen stonden net zo strak als het zwarte habijt om haar magere lijf.

‘Roep de heer Franciscus maar binnen,’ zei ze, haar armen alvast streng over elkaar heen kruisend.

Een jong uitzierende man met lachrimpels om zijn ogen die bewezen dat hij in werkelijkheid al ver over

de dertig was, liep enthousiast het lokaal in. Ondanks de grijze haren bij zijn slapen, had zijn gezicht iets jongensachtigs. Hij knikte joviaal.

‘Beste heer Franciscus,’ zei zuster Zeralda, ‘wees welkom, maar ach, ik heb slecht nieuws te melden.’

De man keek haar nieuwsgierig aan. Met een gezwinde beweging maakte de zuster een uitnodigend gebaar naar de stoel bij haar lessenaar.

‘Gaat u zitten.’

Nadat hij tegenover de zuster plaatsgenomen had, was het even stil, alsof ze diep nadacht. De lucht was warm en klam, ondanks de intrede van de maand oktober, en er hing een zware geur van natte herfstbladeren in het lokaal. Op haar ellebogen steunend, liet de zuster haar vingertoppen tegen elkaar rusten. Ze zocht naar de juiste woorden.

‘U moet weten, heer Franciscus,’ begon ze haar relaas, ‘dat het ochtendgebed het belangrijkste ritueel in onze klas is. Het is de uitdrukking van onze persoonlijke verantwoording tegenover God. De kinderen internaliseren de waarden die we als school uitdragen. Door herhaling van onze gebeden worden de goddelijke principes onderdeel van hun natuur. Barmhartigheid, broederlijk delen, dankbaarheid, nederigheid en rechtschapenheid zijn eigenschappen die het karakter sterken. Ik vind het jammer om u dit te moeten zeggen, heer Franciscus, maar Gerdje heeft vandaag laten zien dat de christelijke waarden voor haar van geen tel zijn. Ze was werkelijk brutaal. De directrice en ik hebben een moeilijke beslissing moeten nemen. Ze wordt drie dagen geschorst, op voorwaarde dat ze zich herpakt. Zo ze dat niet wil, wordt ze definitief van school gestuurd.’

Zuster Zeralda sloot de ogen en maakte een kruisteken.

‘Wat is er dan precies gebeurd?’ vroeg de heer Franciscus.

Met een diepe zucht sloeg de zuster haar oogleden naar hem op.

‘Tijdens het ochtendgebed heb ik mijn pupillen duidelijk gemaakt dat we veel hebben om dankbaar voor te zijn. Ieder van ons beschikt over luxe, degelijk onderdak en verwarming in de winter. We krijgen allemaal drie maaltijden per dag en het water loopt zomaar uit de kraan. Liefhebbende familieleden, vrienden en burens omringen ons met de beste zorgen. De katholieke kerk hangt als een beschermende koepel over ons heen. Die dingen zijn allesbehalve vanzelfsprekend. Toch weigerde Gerdje expliciet om God te bedanken.’

Met een ruk stak de zuster haar wijsvinger in de lucht en liet hem terug zakken, alsof ze de heer Franciscus wilde berispen maar zich bijtijds bedacht. Ze greep naar het houten doosje met papieren zakdoekjes dat naast het Mariabeeldje op de lessenaar stond, nam er eentje uit en snoot haar neus. Zwijgend tuurde ze een tijdje door het raam. Even later verfrommelde ze de zakdoek en liet ze hem in de prullenmand vallen. Haar gezichtsuitdrukking bleef vlak. Er viel niet veel uit op te maken.

‘Wij krijgen alles zowaar in de schoot geworpen, heer Franciscus,’ hernam ze haar betoog. ‘Dit in tegenstelling tot het merendeel van de wereldbevolking. Is het dan zoveel gevraagd om drie kleine woordjes te formuleren? *Dank u, God*. Dat is het enige wat ik van haar verlang. Welnu, Gerdje weigerde resoluut om die woorden uit te spreken. Meer nog, ze zei expliciet dat ze God *niet* dankbaar was. Ze toonde geen enkele waardering voor de uitingen van Gods goedheid. Met veel liefde en geduld heb ik haar de vreselijkste verha-

len verteld over de arme kindjes. Zonder resultaat. Ze haalde haar neus op. Arrogantie en ondankbaarheid zijn geen mooie karaktereigenschappen, heer Franciscus. Maar goed, misschien heeft u meer invloed op haar dan ik. Ze zit momenteel in een aparte klas. Haar drie dagen schorsing gaan in, zodra ze God bedankt heeft. Als ze blijft weigeren, mag ze niet meer terugkeren naar onze school. Het is buigen of barsten.'

De heer Franciscus dacht na in plaats van de zuster onmiddellijk bij te vallen. Dat stelde haar teleur. Knarsetandend stond ze op. Met reeds een lichte irritatie op haar gezicht begeleidde ze de heer Franciscus naar de deur.

'Dat is bizar,' antwoordde de man toen ze het lokaal uit stapten. 'Ik ken mijn dochter niet als een brutaal of ondankbaar kind, wel integendeel. Ze is aardig, loyaal en komt altijd op voor de zwakkeren.'

'Zullen we?' vroeg zuster Zeralda met een zuinig lachje. Ze wees naar het uiteinde van de gang.

Zwijgend liepen ze naar de klas waar Gerdje haar straf uitzat. De zuster ging de heer Franciscus voor in de klas. Het meisje zat te frunniken aan haar jurk. Haar gezichtje was een donderwolk. De zuster richtte zich tot het meisje en verhief haar stem.

'Gerdje, maak je vader niet ten schande en dank God!'

'Waarvoor?' vroeg het kind scherp.

Haar grote donkere ogen fonkelden als sterren in de nacht. Met een wilde beweging zwierde ze haar lichtbruine paardenstaart over haar rug.

De zuster plaatste haar handen in haar zij.

'Voor alle goedheid die jou ten deel valt, Gerdje.'

Het meisje perste haar lippen stijf op elkaar en richtte haar blik strak op de kleine kamerplant die voor

haar op de lessenaar stond, zonder verder nog acht te slaan op de andere aanwezigen in het leslokaal.

‘Ik verzoek je nogmaals vriendelijk om God te danken,’ herhaalde de zuster met ergernis in haar stem. ‘Daarna mag je met je vader mee naar huis gaan.’

Gebiologeerd bleef Gerdje naar het plantje staren, alsof het eensklaps haar interesse gewekt had en ze het wilde onderwerpen aan een nader onderzoek.

De zuster trok haar habijt strak, keek verontschuldigend naar de heer Franciscus en richtte zich opnieuw tot Gerdje.

‘Je moet God eren, kind. Tel je zegeningen! Je bent omringd door een liefhebbende familie. Honger ken je niet en ‘s nachts slaap je in een warm bedje. Je hoeft niet moederziel alleen op straat te leven. Dit in tegenstelling tot vele straatkinderen in de grote gevaarlijke steden. Zet je trots opzij. Denk aan die straatkinderen en besef hoe goed jij het hebt. Wees nederig en dankbaar.’

Gerdje deed alsof ze het niet gehoord had. De plant kreeg haar volle aandacht. Het meisje strekte haar hand uit en liet haar vingers zachtjes over de ronde bladeren en steeltjes glijden.

‘Doe het nu, Gerdje. Dank God!’

‘Waarom?’ vroeg het kind onbewogen.

‘Je weet donders goed waarom,’ zei de zuster koud.

Met een ruk keek het meisje op.

‘Omdat ik het goed heb en die straatkinderen niet?’ vroeg ze met een boze intonatie in haar stemmetje. ‘Waar moeten *zij* dankbaar om zijn? Moeten zij God dan bedanken voor hun armoede? Zijn ze arm omdat ze iets verkeerd gedaan hebben? Nee, zuster, zo’n God *wil* ik niet bedanken. Met die poppenkast doe ik niet mee.’

Zuster Zeralda keek veelbetekenend naar de vader van het meisje. Ze beet op haar onderlip en liet haar handpalmen zien om uit te drukken dat de hele zaak onbegrijpelijk was.

‘Ziet u, heer Franciscus, bij ons hier op school is Gerdje de ... eh ... de noot.’

‘De noot?’ vroeg de heer Franciscus verwonderd.

De zuster wierp aarzelend een vluchtige blik op het meisje. Dan haalde ze diep adem.

‘Een harde noot om te kraken. De valse noot in ons heilige lied. In de zieltjes van mijn pupillen verenigen de klanken zich op het ritme van Gods muziek. Gerdje is helaas een dissonant geluid in het koor van hemelse kinderklanken. Ze distantieert zich uitdrukkelijk van God. Hoe moeten we tot haar doordringen?’

‘Ach,’ zei de heer Franciscus gemoedelijk, ‘mijn dochter heeft nu eenmaal een scherpe geest. Maar ze is ook eerlijk, trouw en vergevingsgezind. Ze hoeft toch niemand anders te zijn dan wie ze is?’

Zuster Zeralda wist niet onmiddellijk wat te antwoorden. Deze reactie had ze niet verwacht. Ze merkte dat ze transpireerde. Het was net iets te warm voor een ochtend in oktober.

‘Hoe bedoelt u?’ vroeg ze ontdaan. ‘U begrijpt toch dat ze van school gestuurd wordt als ze niet plooit?’

De heer Franciscus keek haar een tijdlang zwijgend aan. Dan stak hij zijn arm uit naar zijn dochter.

‘Kom Gerdje, neem je jas van de kapstok. We gaan naar huis.’

Verontwaardigd ging zuster Zeralda in de deuropening staan. Ze probeerde hen de weg te versperren.

‘Bij elke beslissing maakt de mens een keuze, heer Franciscus,’ zei ze met schrille stem. ‘Een keuze die kleine of grote gevolgen heeft. Deze heeft grote gevolgen. Gerdjes beschouwingen staan diametraal tegen-

over de waarden die wij als school uitdragen. Het is vervelend om dit te moeten zeggen, maar het komt me zelfs voor dat de ondergang van Gods wet in de natuurlijke orde der dingen haar als muziek in de oren klinkt. Zulke hartstochten moeten beteugeld worden. Als u geen paal en perk stelt aan haar gedrag, loopt het nog eens slecht met haar af.'

De heer Franciscus nam zijn dochter bij de hand en kwam vlak voor de zuster staan, maar ze week niet uit de deuropening. Hij zette nog een stapje vooruit. Onbewogen als een zoutpilaar bleef ze staan. Haar onverbidelijke houding sterkte hem in zijn overtuiging.

'Ik ben van het principe dat mijn dochters handelswijze niet beteugeld moet worden. Ze mag haar eigen weg gaan,' antwoordde hij besluitvaardig.

Zuster Zeralda leek niet van plan te zijn om uit de deuropening te wijken.

'Met zo'n houding kan ik precies voorspellen welke duistere toekomst er haar wacht!' klonk het kil.

De groeven rond haar mondhoeken gaven haar gezicht een air van vastberadenheid.

De sterke arm van de heer Franciscus duwde haar zachtjes opzij.

'Neen, zuster,' antwoordde hij rustig. 'Gerdjes toekomst is net als dat van elk ander kind een vraagteken. U heeft geen glazen bol. Maar ik kan u wel vertellen dat zij vandaag gekneed is naar wat wij haar geleerd hebben. Ook u heeft daarin een rol gespeeld. Als een spons heeft ze uw principes in zich opgezogen. Gefeliciteerd! Het is u gelukt. Haar rechtvaardigheidsgevoel is goed ontwikkeld. Neem dan ook verantwoordelijkheid voor de consequenties daarvan.'

Even sloeg zuster Zeralda haar oogleden omhoog, alsof ze nadacht of bij de hemel te rade ging. Dan viel ze eensklaps uit haar koelbloedige rol. Haar ogen

vlamden als explosieven. Als een woesteling trok ze met enkele hevige rukken aan haar habijt op de plaats van haar hals, alsof de stof te strak was aangespannen en zij geen lucht kreeg. Vervolgens liep ze gejaagd naar buiten.

De heer Franciscus knipoogde bemoedigend naar zijn dochter.

'Van het concert des levens krijgt niemand een program,' declameerde hij zijn favoriete spreuk.

Haar schoudertjes rechtten zich en er verscheen een glimlach op haar lippen. Dan trokken ze, hun eigen weg bewandelend, de wereld in.